

відповідно до норм цього ж Закону – це оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору. Закон України «Про вищу освіту» [4] визначає академічний плагіат як оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів власного дослідження (творчості), та /або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства. Тому, аналізуючи вище вказані норми законодавчих актів, варто підсумувати, що дослівне цитування норм законодавчих актів не є плагіатом, якщо дослідник, цитуючи, вказує на ідентифікаційні дані нормативного акту.

Список посилань

1. Про освіту. Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 18.10.2023 р.)

2. ДСТУ 8302:2015/ Інформація та документація. Бібліографічне посилання: загальні положення та правила складання <http://www.ukrbook.net/vidavc.html> (дата звернення 18.10.2023 р.)

3. Про авторське право і суміжні права. Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> (дата звернення 18.10.2023 р.)

4. Про вищу освіту. Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення 18.10.2023 р.)

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-42>

CHATGPT – ЗАБАВКА ЧИ ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ?

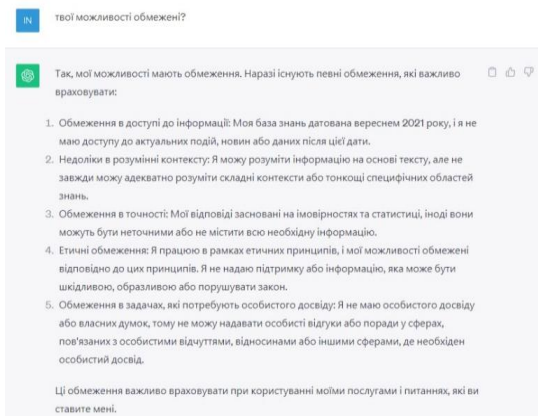
Гасій О. В.

*кандидат економічних наук, доцент,
директор Навчально-наукового центру
забезпечення якості вищої освіти*

*Полтавський університет економіки і торгівлі
м. Полтава, Україна*

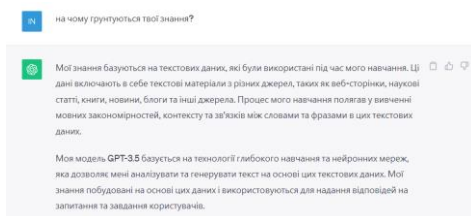
Сьогодні приділяється багато уваги ChatGPT. Проте чи виправдана така увага й чи варто популяризувати ChatGPT в науковому колі, постійно й на кожному кроці, говорячи про це? Так, безсумнівно, такі технології – це прогрес, але чи варто взагалі використовувати ChatGPT

в контексті наукових досліджень, коли ChatGPT сам інформує користувача, що його можливості обмежені (рис. 1).

Рис. 1. Обмеження ChatGPT за версією ChatGPT [1]

Особливої уваги потребують пункти 1, 2 та 3. Очевидно, що такі обмеження з урахуванням того, що ChatGPT навчений на текстових даних, зібраних в інтернеті, зокрема, веб-сторінок, новин і блогів тощо, принаймні має насторожувати, а до згенерованих ним текстів потрібно ставитися з обережністю.

Рис. 2. Джерела текстових даних, використаних для навчання ChatGPT за версією ChatGPT [1]

І взагалі чи можемо говорити, що використання ChatGPT в наукових дослідженнях чи освітній діяльності є академічно добросесним? Мабуть, «ChatGPT – забавка чи ефективний інструмент?» – це питання риторичне. Воно спрямоване до кожного користувача ChatGPT з позиції синергії понять «людяність» та «професіоналізм» при проведенні та апробації результатів наукових досліджень [2], а

ефективність його використання залежить від професіоналізму користувача. Якщо простіше, то ChatGPT можна порівняти з музичним інструментом, який у вмілих руках продукує шедевр, а не набір незв'язних звуків.

Список посилань

1. Відповідь на питання була надана за допомогою ChatGPT (GPT-3.5) та отримана 15 жовтня 2023 року.

2. Педченко Н.С., Гасій О.В. Доброчесність: синергія людяності та професіоналізму. *Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті* : тези доповідей (м. Полтава, 25 квітня 2023 р.), 61–64.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-43>

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ АБО МОРАЛІ?

Гельмбольдт В. О.

*доктор хімічних наук, професор,
завідувач кафедри фармацевтичної хімії та технології ліків
Одеський національний медичний університет
м. Одеса, Україна*

Проблема академічної доброчесності/недоброчесності у науковій практиці стара як і сам науковий світ – відомі з літератури численні приклади недоброчесного запозичення літературних або філософських текстів датуються починаючи з епох Середньовіччя та Відродження [1]. Не вдаючись у трактування основних термінів (видів діяльності), які пов'язують з академічною недоброчесністю (плагіат, самоплагіат, фальсифікація, хибне співавторство та ін.) і цитування положень Закону України «Про освіту» – вони загальновідомі, звернемося до спонукальних мотивів, що викликають ці вчинки та як вони пов'язані зі специфікою науково-дослідницької діяльності.

По-перше, для автора цього тексту досить очевидний взаємозв'язок рівня професійної спроможності дослідника або педагога та його схильності до використання плагіату або фальсифікації результатів досліджень. Висококваліфікований фахівець, професіонал, який має ім'я в науці та цінує свою репутацію, ніколи не опуститься до рівня